

Türkiye - Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri ittihadı arasında hudud hâdise ve ihtilâflarının sureti tedkik ve halline müteallik muahedeye bağlı I numaralı protokolde Çoruh vilâyetinin merkezi olarak gösterilen Rizenin, adı geçen vilâyetin halen merkezi olan Artvinle değiştirildiğine dair teati olunan notaların adı geçen mukavelenin cüzü mütemmimi olarak tasdikı hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Millî müdafaa encümenleri mazbataları (1/110)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar Dairesi
Müdürlüğü
Sayı: 6/2134

27 - IV - 1939

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri İttihadı arasında hudud hâdise ve ihtilâflarının sureti tedkik ve halline müteallik 15 temmuz 1937 tarihinde Moskovada imza edilen mukaveleye bağlı (1) numaralı protokolde Çoruh vilâyetinin merkezi olarak gösterilen Rize, adı geçen vilâyetin halen merkezi olan Artvinle değiştirildiğine dair teati olunan notaların, mezkûr mukavelenin cüzü mütemmimi olarak kabul ve tasdikı hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 19 - IV - 1939 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe

1 — Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetleri İttihadı arasında 15 temmuz 1937 tarihinde Moskovada imza edilip Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2 - VI - 1938 tarihli toplantısında kabul ve tasdik buyurulan ve tasdiknameleri 5 - IV - 1939 tarihinde Ankarada teati olunan «Hudud hâdise ve ihtilâflarının sureti tedkik ve halline» müteallik mukavelenemeye bağlı 1 numaralı protokolde Çoruh vilâyetinin merkezi olarak gösterilen Rizenin, adı geçen vilâyetin halen merkezi bulunan, Artvinle değiştirilmesi lüzumu Dahiliye vekâleti tarafından işar edilmiş olduğundan, tadilâtın yapılması için mukavelenamenin teatisi esnasında Yüksek Âkid Tarafların sa-lâhiyetli murahhaslarınca, ilişik olarak takdim olunan, notalar teati edilmiştir.

2 — Diğer taraftan aynı mukavelenin aynı protokolünde imza ve teati olunan aslı fransızca nüshasında mevcud bulunan Şavşet kazası kaymakamı, komiser muavini olarak, türkçe metinde gösterilmemiş olduğundan ve fransızca metin esasen iki taraf arasında muteber olduğuna ve Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetleri İttihadı ile Şavşet kazası da hemhudud bulunduğu nazaran, protokole, hudud komiser muavini olarak, Şavşet kaymakamanın da ilâvesi lâzımgelmektedir. Bu

İtibarla esasen Fransızca metinde mevcut olan atideki fıkranın 3 sayı altında olarak protokolün A fıkrasına eklenmesi lüzumu aşıkârdır:

«3 — Daimî makamı Şavşette olan Şavşet kaymakamı.

Faaliyet şubesi Devtabandan Kanlıdağın tepesine kadar uzanacaktır.»

Yukarıdaki şekilde tadiline lüzum hâsıl olan 1 numaralı protokolün bir sureti ilişiktir.

3 — Birinci paragrafta mevzubahs olan notalarla 2 nei paragrafta anılan ve imza edilmiş olan mukavele kısmının kanunîyet kesbetmesi ve meriyet mevkiine girmesi, Büyük Millet Meclisinin tenzib ve tasvibine bağlıdır.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 1/110

Karar No. 17

31 - V - 1939

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri İttihadı arasında hudud hâdise ve ihtilâflarının sureti tedkik ve halline müteallik 15 Temmuz 1937 tarihinde Moskovaya imza edilen mukaveleye bağlı (1) numaralı protokolde Çoruh vilâyetinin merkezi olarak gösterilen Rize, adı geçen vilâyetin halen merkezi olan Artvinle değiştirildiğine dair teati olunan notaların, mezkûr mukavelenin cüzü mütemmimi olarak kabul ve tasdikı hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 19 - IV - 1939 tarihli kararile Yüksek Meclisin tasvibine arz edilen kanun lâyihası Hariciye vekâleti kâtibi umumsinin huzurile Encümenimizce tedkik ve müzakere edildi.

şayan görülmüş ve metinde zikredilen tadilât tasvib edilerek havalesi mucibince Millî Müdafaa encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Hariciye E. Reisi	M. M.	Kâtib
Erzincan	Konya	İstanbul
S. Arıkan	M. Göker	A. Ş. Esmer
Aydın	Bolu	Diyarbakır
Mümtaz Kaynak	H. C. Çambel	Dr. İ. T. Öngören
Diyarbakır	Elâzığ	Erzurum
Zeki Mesul Alsan	F. A. Aykaç	P. Demirhan
İzmir	Kars	Manisa
Halil Menteşe	M. Akyüz	H. Bayur
Tekirdağ	Tokad	
Yahya Kemal Beyatlı	N. Poroy	

Lâyiha esas itibarile Encümenimizce tasvihe

Millî Müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.

M. M. Encümeni

Esas No. 1/110

Karar No. 12

17 - VI - 1939

Yüksek Başkanlığa

Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri İttihadı arasında hudud hâdise ve ihtilâflarının sureti tedkik ve halline müteallik 15 Temmuz 1937 tarihinde Moskovada im-

za edilen mukaveleye bağlı (1) numaralı protokolde Çoruh vilâyetinin merkez olarak gösterilen Rize, adı geçen vilâyetin halen merkezi olan Artvinle değiştirildiğine dair teati olunan nota-

ların, mezkûr mukavelenin cüzü mütemmimi olarak kabul ve tasdikı hakkında Hariciye vekilliğine hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulduğuna dair olup Hariciye encümenince bilmüzakere yapılan mazbatasile birlikte encümenimize verilen Başvekâletin 27 nisan 1939 tarihli ve 6/2134 numaralı tezkeresi Hariciye ve Millî Müdafaa vekillikleri memurları huzurunda okundu ve görüşüldü :

Lâyiha encümenimizce aynen kabul edilmiş ve Yüksek Heyetin tasvib nazarına arz edilmek

üzere Yüksek Başkanlığa sunulmuştur.

M. M. En. Rs.	M. M.	Kâtib
Diyarbakır	Erzurum	Samsun
K. Sevüktekin	Ş. Koçak	R. Barkın
Çankırı	Çorum	Erzurum
Dr. A. Arkan	E. Sabri Akgöl	A. Akyürek
Gümüşane	Kars	Konya
Ziya Zarbun	Ş. Karacan	V. Bilgin
Malatya	Maraş	Muğla
O. Koptagel	H. Reşid Tankut	S. Güney
Samsun	Sayhan	Sinob
A. F. Engin	Sinan Tekelioğlu	C. K. Inceday
Urfa		Yozgad
Ahmed Yazgan		C. Arat

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri İttihadı arasında hudud hâdise ve ihtilâflarının sureti tedkik ve halline müteallik 15 temmuz 1937 tarihinde Moskovada imza edilen mukaveleye bağlı 1 numaralı protokolde Çoruh vilâyetinin merkezi olarak gösterilen Rize, adı geçen vilâyetin halen merkezi olan Artvinle değiştirildiğine dair teati olunan notalar adı geçen mukavelenin cüzü mütemmimi olarak kabul ve tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri İttihadı arasında hudud hâdise ve ihtilâflarının sureti tedkik ve halline müteallik 15 temmuz 1937 tarihinde Moskovada imza edilen mukaveleye bağlı (1) numaralı protokolde Çoruh vilâyetinin merkezi olarak gösterilen Rize, adı geçen vilâyetin halen merkezi olan Artvinle değiştirildiğine dair teati olunan notalar adı geçen mukavelenin cüzü mütemmimi olarak kabul ve tasdik edilmişlerdir.

MADDE 2 — İşbu mukaveleye bağlı 1 numaralı protokolün 1 nci maddesinin A fıkrasına 3 ncü numara olarak atidedeki kısım ilâve olunmuş olup mukavelenin cüzü mütemmimini teşkil etmektedir :

« 3 - Daimî makamı Şavşetde olan Şavşet kaymakamı.

Faaliyet şubesi Devtabandan Kanlıdağın tepesine kadar uzanacaktır.»

MADDE 3 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren muteberdir.

MADDE 4 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

19 - IV - 1939

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam	T. F. Sılay	N. Tınaz
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Faik Öztrak	Ş. Saracoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V. ve G. İ. V. V.
Yücel		H. Çakır
S. İ. M. V.	Zr. V. ve Na. V. V.	
Dr. H. Alataş		M. Erkmen
Mu. Mü. V.		Ti. V.
A. Çetinkaya		C. Erçin

Bay Büyük Elçi,

Hudud hâdise ve ihtilâflarının tedkik ve halline mütedair, Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyetik Sosyalist Şûralar İttihadı arasında, 15 temmuz 1937 tarihinde Moskovoda imzalanan mukaveleye aid tasdiknameleri teati ettiğimiz şu sırada, 1 numaralı protokolde Çoruh vilâyetinin merkezi olarak gösterilen Rizenin, adı geçen vilâyetin halen merkezi olan Artvinle değiştirilmesi icab ettiğini Ekselâns-larına bildirmekle şeref duyar ve bu vesile ile de derin saygılarıma aid teminatımı yenilerim.

Bay A. Terentiev
Sovyet Büyük Elçisi
Ankara

Ş. Saracoğlu

Bay Vekil,

Aşağıda metni bulunan 5 cari tarihli mektubunuzu aldığımı bildirmekle şereflenirim :

« Bay Büyük Elçi,

Hudud hâdise ve ihtilâflarının tedkik ve halline mütedair, Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyetik Sosyalist Şûralar İttihadı arasında, 15 temmuz 1937 tarihinde Moskovoda imzalanan mukaveleye aid tasdiknameleri teati ettiğimiz şu sırada, 1 numaralı protokolde Çoruh vilâyetinin merkezi olarak gösterilen Rizenin, adı geçen vilâyetin halen merkezi olan Artvinle değiştirilmesi icab ettiğini Ekselâns-larına bildirmekle şeref duyar ve bu vesile ile de derin saygılarıma aid teminatımı yenilerim».

Yukarıdaki hususatı nazarı itibare alarak tamamile mutabık kaldığımı bildirir ve bu vesile ile de Ekselânlarıma derin saygılarıma aid teminatımı yenilerim.

Bay Ş. Saracoğlu
Hariciye Vekili
Ankara

T. Terentiev

